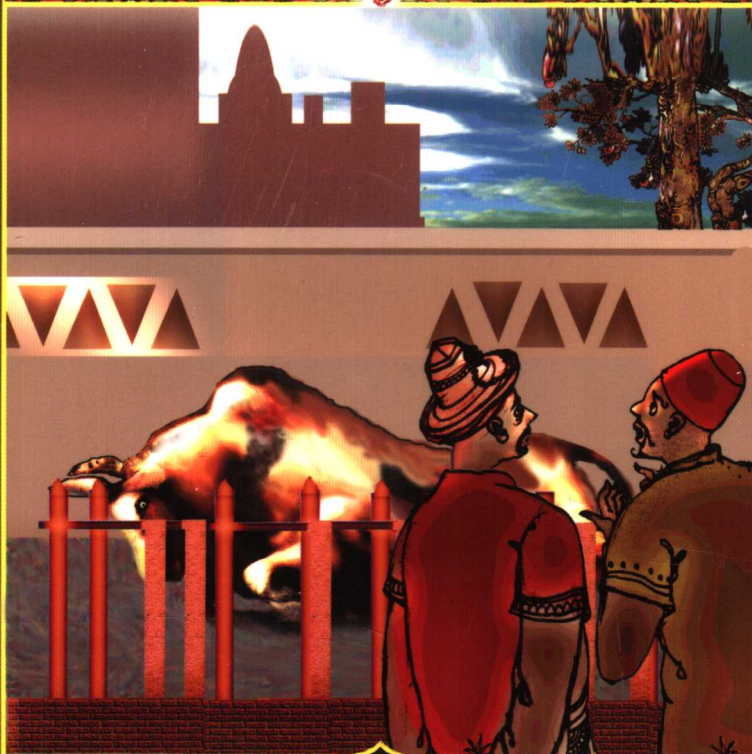

ئۇيغۇر خەلق پۇچى كىلى

بۇ قاموزا يىلاپتۇ

شېخاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

بۇ قاموزايللايتۇ

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەدرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔民间故事. 10/《维吾尔民间文学大典》编委会编. - 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2006.2(2007.3重印)
(维吾尔民间文学大典)
ISBN 978 - 7 - 228 - 09859-0

I.维... II.维... III.维吾尔族 - 民间故事 - 作品集
- 中国 - 维吾尔语 (中国少数民族语言)
IV. I277.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第010415号

策 划: 阿布都热合满·艾白
艾合买提·伊明

责任编辑: 艾合买提·伊明
责任校对: 阿布勒孜·阿巴斯 等

维吾尔民间故事 — 10 (维吾尔文)

《维吾尔民间文学大典》编委会 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐解放南路 348 号 邮编: 830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷
880×1230 毫米 32 开本 11.25 印张 2 插页
2006 年 2 月第 1 版 2007 年 3 月第 2 次印刷
印数: 4,001-7,000

ISBN 978-7-228-09859-0 定价: 17.00 元

ئابدۇراخمان ئەبەي

ئەخمەت ئىمىن

پىلانلىغۇچىلار:

ئەخمەت ئىمىن

ئابلىز ئابباس قاتارلىقلار

مەسئۇل مۇھەررىرى:

مەسئۇل كوررېكتورى:

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

بۇقا موزايلاپتۇ

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى

نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى

(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى NO 348)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى

شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 32/1

باسما تاۋىقى: 11.25 قىستۇرما ۋارىقى: 2

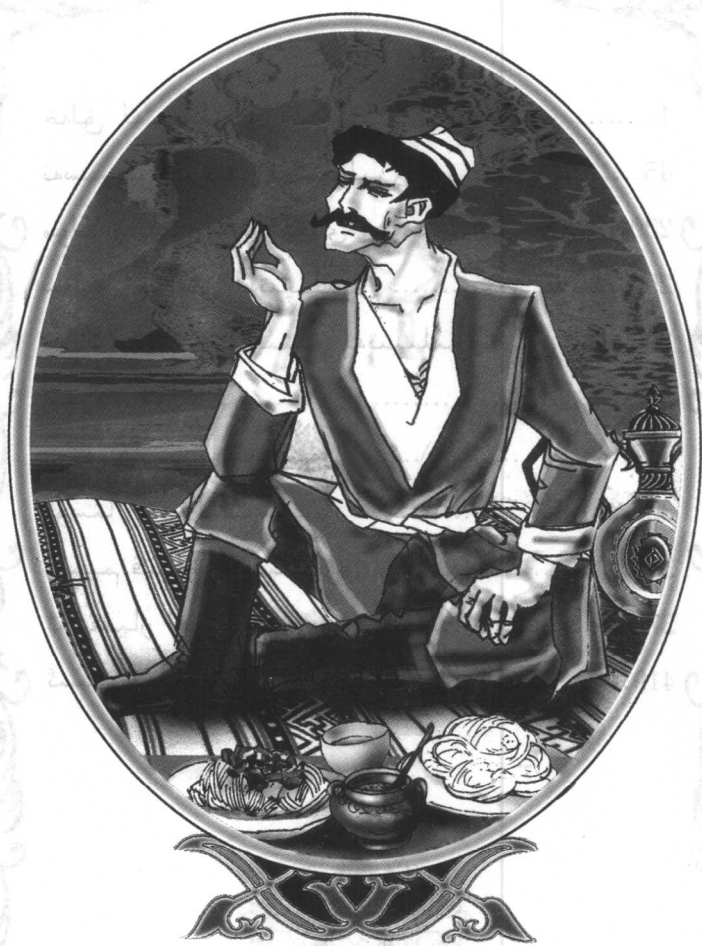
2006 - يىلى 2 - ئاي 1 - نەشرى

2007 - يىلى 3 - ئاي 2 - بېسىلىشى

تراژى: 4,001-7,000

ISBN 978-7-228-09859-0

باھاسى: 17.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىغا دائىر 30 كىتاب نەشرىدىن چىقتى

ئۇيغۇر خەلق ئەپسانە - رىۋايەتلىرى (2 كىتاب)

1. كۆك ياللىق بۆرە 19.00 يۈەن
2. كۆك گۈمبەز 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى (10 كىتاب)

1. بۆلبۈلگويى 17.00 يۈەن
2. يېرىل تېشىم، يېرىل 17.00 يۈەن
3. قىلىچ باتۇر 18.00 يۈەن
4. ئەجدىھا يىگىت 17.00 يۈەن
5. كۈھىقاپ پادىشاھنىڭ قىزى 18.00 يۈەن
6. مېھرى نىقاب 17.00 يۈەن
7. ھۈۋەي باتۇر 17.00 يۈەن
8. دانىشمەن دىۋانە ۋە ئادىل پادىشاھ 17.00 يۈەن
9. مەلىكە بەرنا 17.00 يۈەن
10. بۇقا موزايلاپتۇ 17.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق داستانلىرى (5 كىتاب)

1. ئەمىرگۈر ئوغلى 17.00 يۈەن
2. نۇزۇگۈم 17.00 يۈەن
3. يۈسۈپ - زىلەيخا 18.00 يۈەن

4. تاھىر - زۆھرە 18.00 يۈەن
5. كاككۈك بىلەن زەينەپ 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى

(5 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى ① 15.00 يۈەن
2. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى ② 12.50 يۈەن
3. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى ③ 16.50 يۈەن
4. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى ④ 16.50 يۈەن
5. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلرى ⑤ 15.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى

(2 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى ① 19.00 يۈەن
2. ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى ② 20.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق مەسەللىرى 8.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لەتىپىلىرى 21.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لاپىلىرى 4.50 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چاقچاقلىرى: ھېسام چاقچاقلىرى 15.00 يۈەن

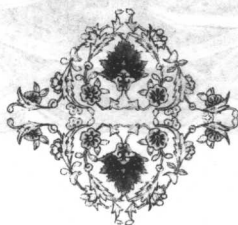
ئۇيغۇر خەلق ئويۇنلىرى 13.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى 5.00 يۈەن

(بۇ بىر يۈرۈش 30 كىتابنىڭ ئومۇمىي باھاسى 480 يۈەن)

مۆندەجە

- خەلق لەتپىلىرى 1
نەسرەدىن ئەپەندى لەتپىلىرى 45
موللا زەيدىن لەتپىلىرى 230
سەلەي چاققان لەتپىلىرى 256
موللا مەتيار خەلىپىتم لەتپىلىرى 296
شېرىن دورغا لەتپىلىرى 302
روزی قارىم لەتپىلىرى 319
ئۇستا رازى لەتپىلىرى 328
قاسىم قىزىق لەتپىلىرى 335
ئىشقىيار لەتپىلىرى 374
ئىسكەندەر ھەققۇلى لەتپىلىرى 419

خەلق لەتپىلىرى

سىزنىڭ ئەمرىڭىزنى يازدىم

پادشاھ بىر كۈنى ئوردا تارىخچىسىغا:
— يېزىۋاتقان ئەسىرىڭگە مېنىڭ ھەققىمدە ھېچ نەرسە ياز -
ما، — دەپ ئەمر قىلىپتۇ. تارىخچى شۇ ھامانلا قەلىمىنى ئېلىپ
يېزىشقا باشلاپتۇ. پادشاھ ئەجەبلىنىپتۇ:
— نېمە يېزىۋاتىسەن؟
تارىخچى دەپتۇ:
— پادشاھىئالەم، سىزنىڭ ھازىرقى ئەمرىڭىزنى
يېزىۋاتىمەن.

ئۆزۈمنى ئالدىراخغۇ دەيمەن...

تولسمۇ ئەزمە بىر ئادەم بولۇپ، ئۇ ھەرقانچە جىددىي گەپ -
نىمۇ يەتتە ئايلاندۇرۇپ قىلىدىكەن. بىر كۈنى قوشنىسى ئۇ -
نىڭكىگە پاراڭلاشقىلى كىرىپ، ئوچاق ئالدىدا ئولتۇرۇپتۇ. بىر
چاغدا ئۇنىڭ چاپىنىنىڭ پېشى كۆيۈشكە باشلاپتۇ، بىراق ئۆزى
بايقىماپتۇ، ئەزمە بولسا بۇنى كۆرۈپ:

— مەن بىرنەرسە كۆرۈپ قالدىم، ئەگەر سىز ئۇنى يېقىن ئارىدا نېرى تارتىمىسىڭىز، ئۆزىڭىزگە زىيان بولارمىكىن. ئە- گەر دەپ بەرگىن دېسىڭىزغۇ، قوشنىدارچىلىقنىڭ يۈزىدىن دەپ بېرەمەن... — دېيىشكە باشلاپتۇ. قوشنىسى ئۇنىڭ گېپىنى چۈشىنەلمەي:

— زادى نېمە ئىش بولدى، دېسىڭىزچۇ؟ — دەپ سوراپتە- كەن، ئەزىمە:

— چاپنىڭىزنىڭ پېشى كۆيۈۋاتقىلى نەۋاخ، — دەپتۇ. قوشنىسى دەرھال ئوتنى ئۆچۈرۈۋاپتۇ - دە، ئاچچىقلىنىپ: — قانداق ئادەمسىز، كۆرگەن ھامان ھايت دەپ قويسىڭىز بولمامدۇ؟ — دەپتىكەن، ئەزىمە قېتىغا كەلمىگەن ھالەتتە جاۋاب بېرىپتۇ:

— مەن ئۆزۈمنى ئالدىراغۇ دېسەم، سىز مەندىنمۇ ئۆتە ئالدىراغۇ ئىكەنسىز جۈمۇ !

مۇشۇ ئەقىللىقلار ئايرىسۇن

بىر باي ئۆز خىزمەتكارىنى ھەرقانچە بەجاندىل ئىش قىلىپ بەرسىمۇ زادىلا ياراتمايدىكەن ۋە تىل - ئاھانەت قىلىدۇ- كەن. بىر قېتىم خىزمەتكار باينى مېھماندارچىلىققا ئاپارماقچى بولۇپ ھارۋا قوشۇۋاتسا، باي ئۆيىدىن چىقىپلا تىللاپ كېتىپتۇ: — چاپسانراق مىدىرلىمامسەن، ئەقىلسىز ! ئىسىت سېنى ئىشلىتىپ يۈرگىنىمگە، سېنىڭدىنچۇ مۇشۇ ئاتلار ياخشى. خىزمەتكار ھارۋىغا چۈشكەن بايغا بىر قاراپ قويۇپ، قام- چىنى بېرىقى ئاتنىڭ نوختىسىغا قىستۇرۇپتۇ - دە، چەتكە چى- قىپتۇ. بۇنى كۆرگەن باي يەنە تېرىكىپتۇ: — نېمە مىسىلدايسەن؟ ھەيدىمەمسەن ھارۋىنى !

— يوقسۇ، بېگىم، — دەپتۇ شۇ گەپنىلا كۈتۈپ تۇرغان ھارۋىكەش، — ئەمدى سىزنى مۇشۇ ئەقىللىقلەر دېگەن يېردىن ئىزگە ئاپىرىپ كەلسۇن.

ئۇ چاغدا ئۆچۈرۈۋېتىمەن

پادىشاھنىڭ تارىخچىسى بىر دەپتەرگە ئەخمەقلەرنىڭ تىزىمى ۋە قىلمىشنى يېزىپ تۇرىدىكەن. بىر كۈنى پادىشاھ ئۇنىڭدىن سوراپتۇ: — ئەخمەقلەرنى تىزىملىغان دەپتىرىڭدە مېنىڭ ئىسمىم يوقتۇ؟

— بار، تەقسىر، — دەپتۇ تارىخچى ئەدەپ بىلەن. — قايسى قىلغان ئەخمەقلىقىمگە ئىسمىمنى يازىسەن؟ — دەپتۇ پادىشاھ ئەجەپلىنىپ.

— بۇلتۇر پالانچى شەھەردىكى پالانى كاززاپ، — دەپ پادىشاھنىڭ يادىغا ساپتۇ تارىخچى، — بىر جۈپ ئېسىل ئارغىماق ئەكېلىپ بېرىمەن دېسە، بىرنەچچە يۈز تىللانى قولغا ئۇتقۇ. زۇپ قويدىلا. قېنى ئەكېلىپ بەرگىنى؟ بۇنىڭدىن ئارتۇق ئەخمەقلىق بولامدۇ؟

پادىشاھ ھودۇقۇپ قاپتۇ ۋە:

— ئۇ كاززاپ ئارغىماقنى يا تىللالارنى ئەكېلىپ بەر- سىچۇ؟ — دەپ سوراپتىكەن، تارىخچى جاۋاب بېرىپتۇ:

— ئۇ ۋاقتىدا سىلىنىڭ نامشەرىپلىرىنى ئۆچۈرۈۋېتىپ، ئۇنىڭ نامىنى يازىمەن.

بالدۇرراق بىلگەن بولسامچۇ

بىر كىشى ئازازۇل خوتۇندىن زېرىكىپ يۈرگەندە، ئايا-
لى تۇيۇقسىز ئۆيىدىكى خىزمەتچى ئايالنى ماختاپ قاپتۇ:
— بىزنىڭ بۇ خىزمەتچىمىز قالتىس بەلەن ئايال — دە!
تاماققا ئۇستا، ئارتۇق گېپى يوق، ئۇنى — بۇنى دەپ ئادەمنىڭ
بېشىنىمۇ قايىمۇقتۇرمايدۇ...
گەپنىڭ ئېپى كەلگەننى بايقىغان ئەر دەرھال ئايالنىڭ
گېپىنى بۆلۈپتۇ:
— ئىسىت، شۇ خوتۇننىڭ مېجەز — خۇلقىنى سېنى ئال-
ماستىن بۇرۇن بىلگەن بولسامچۇ!

سىلى بىلەن بىرەش بولىدۇ

چوڭ مەسچىتنىڭ يېڭى تەيىنلەنگەن خاتىپى بىر سورۇندا
مەسچىتنىڭ ئۇزۇن يىللىق مەزىنىگە چاقچاق قىپتۇ:
— مەزىن ئاخۇن، مەزىن بولغاندىن بېرى قانچە خاتىپنى
كۆمدىڭىز؟
مەزىن ھېچ ھېيىقماي جاۋاب قايتۇرۇپتۇ:
— بۇ نۆۋەت سىلنى كۆمسەم بەش بولىدۇ.

ئىنسانىڭىز نىمۇ تارتىپ باقسىڭىز...

گۆشنى دائىم كەم تارتىدىغان بىر قاسساپ «گۆشۈڭ
كەمكەن» دەپ ئەرەز قىلغان بىر ئادەمگە:
— بىلەمسىز، مېنىڭ بۇ تارازامدەك لىلا تارازا بۇ شە-
ھەردە يوق، — دەپ پوپوزا قىپتۇ.

— بەك ياخشى، — دەپتۇ گۆش ئالغۇچى، — ئەمىسە
مۇشۇ لىللا تارازىڭىزدا ئىنساپىڭىزنى بىر تارتىپ باقسىڭىز
ئىكەن !

تاماققا تەكلىپ

بىر كىشى ئۆيىگە مېھمان چاقىرىپتۇ. ئاش تارتىلغاندا چا-
قىرىلمىغان بىر مېھمان سالامسىز كىرىپ، تۆرگە چىقىپ ئول-
تۇرۇپ ھەممە لېگەنگە قول سېلىپ، تاماقنى قۇرۇتقىلى تۇرۇپ-
تۇ. ئۇنىڭ ئەدەپسىزلىكىگە ئاچچىقى كەلگەن ساھىبخانا چا-
دۇرماي كۆپچىلىككە:

— قېنى، تاماق يېيىش مۇسابىقىسى باشلاندى، كۆپچىلىك
تەڭ ئاتلىنايلى ! — دەپتۇ.

نېمەسىقا قىزىرىدۇ

بىر گەپچىدىن ئاغىنىسى سورايتۇ:
— بۇرادەر، نېمە ئۈچۈن كۈن پاتاي دېگەندە قىزىرىپ كې-
تىدۇ؟

گەپچى جاۋاب بېرىپتۇ:
— شۇنىمۇ بىلەلمىدىڭىزمۇ؟ پاتالماي قىزىرىدۇ - دە !

گۇناھىدىنمۇ قېرىپ ئۆزى

پادىشاھ ئايالى بىلەن باغقا كۆڭۈل ئاچقىلى كىرىپ كې-
تىۋېتىپ، ئۆزلىرىگە ھەمراھ بولۇپ كېتىۋاتقان قىزىقچىسىغا
بۇيرۇپتۇ:

— ھازىرنىڭ ئۆزىدە بىر ئەدەپسىزلىك قىل، بۇنىڭغا سورىغان ئۆزىڭنىڭ گۇناھىڭدىنمۇ قەبىھەك بولسۇن.

قىزىقچى ئويلىنىپ تۇرمايلا، پادىشاھنىڭ چۈمبەل يېپىد. نىپ كېتىۋاتقان ئايالنىڭ يانپىشىدىن قاتتىق چىمدىۋاپتۇ. ئايالنىڭ ۋاي - ۋايغا چىدىمىغان پادىشاھ ئوڭۇپ، قىزىقچىغا ئالايغانىكەن، قىزىقچى دەررۇ ئۆزىگە ئېيتىپتۇ:

— خاپا بولمىسىلا، خېنىم، ئۆڭمىسىلە، پادىشاھىم، مەن خېنىمنى تېخى پادىشاھىم چېغى، دەپ چىمداپتىمەن.

خەسسىنىڭ باھانىسى

ئۇچىغا چىققان بىر خەسسىنىڭ ئىككى ئېتى بولۇپ، بىر قېتىم يان قوشنىسى ئۇنىڭكىگە كىرىپتۇ - دە:

— قوشنا، سەھراغا چىقىپ كېلىدىغان زۆرۈر ئىشىم چىدە - قىپ قالغانىدى، ئېتىڭىزنىڭ بىرىنى بېرىپ تۇرالماسىزمۇ؟ - دەپ سوراپتۇ.

— تولا ياخشى، - دەپتۇ خەسسى، - قايسى ئېتىمنى مىنگۈڭىز بار؟

— تورۇق ئېتىڭىزنى بېرىپ تۇرسىڭىزغۇ خويمۇ ئوبدان بولاتتى، - دەپتۇ قوشنىسى خۇشال بولۇپ.

— ئايلا، - دەپتۇ خەسسى، - بۈگۈن تۈگمەنگە ئۈگۈت ئاپىراتتىم - دە، ئۆزۈم ئاشۇ تورۇقنى مىنىپ ئۈگەنگەندىم.

— ئەمەسە بوز ئاتنى بولسىمۇ بېرىڭ، - دەپتىكەن، خەسسى بۇنىڭغىمۇ باھانە تېپىپتۇ:

— بوز ئاتقا مىنىپ ئوغلۇم شۇ ئۇنىڭ كېيىكىنى ئە - كەلمىسە بولمايدۇ - دە، ئۇ ئاشۇ بوز ئاتقا ئۈگەنگەن ئەمەسمۇ.

ئېشەكچىلىك ئەقىللىرىدىن ئايلىناي

پادشاھ يۇرت ئارىلاپ يۈرۈپ، بىر جۇۋازخانغا كىرىپ قاپتۇ. قارىسا جۇۋازچى جۇۋازغا قېتىلغان ئېشەكنىڭ بويىدىغا قوڭغۇراق ئېسىپ قويۇپتۇ.

— نېمىشقا ئېشەكنىڭ بويىغا ئېغىر — ئارتۇق قىلىپ قوڭغۇراق ئېسىپ قويدۇڭ؟ — دەپ قىزىقىپ سوراپتۇ پادشاھ.
— گاھىدا مەن ئۇخلاپ قالغان ۋاقىتىمدا، — دەپتۇ جۇۋازچى چۈشەندۈرۈپ، — ئېشەك جۇۋاز تارتىشتىن ئېرىنىپ توختىۋالسا، قوڭغۇراق ئاۋازىمۇ توختاپ قالىدۇ — دە، مەن ئويغىنىپ ئۇنى ھەيدەيمەن.

— ئەگەر ئېشەك ئورنىدا قىمىرلىماي تۇرۇپ بېشىنى مىدىرلىتىۋەرسە، سەن خاتىرجەم ئۇخلاۋېرسەنغۇ؟ — دەپتۇ پادشاھ.
جۇۋازچى كۈلۈپ كېتىپ دەپتۇ:
— ۋاي پادشاھىئالەم، ئېشەكچىلىك ئەقىللىرىدىن ئايلىناي!

يۇل ۋە ئابروۋى

ئىككى سودىگەر زىياپەت ئۈستىدە بىر — بىرى بىلەن قىزىرىشىپ قاپتۇ.

— ئادەم بولامسىز؟ — دەپتۇ بىرى ئىككىنچىسىگە، — دائىم پۇل، پۇللا دەيسىز، مانا بىزچۇ، جان چىقىسمۇ ئابروۋى ئىزدەيمىز، پۇل دېمەيمىز.

— بەك توغرا سۆزلىدىڭىز، — دەپتۇ ئىككىنچىسى، — ئادەم ھامانەم ئۆزىدە يوق نەرسىنى تېپىشنىڭ كويىدا بولىدۇ ئەمەسمۇ!

ئاتا - بالىنىڭ دەردى

بىر كىشى قوشنىسىغا نەسىھەت قىپتۇ:
— بۇرادەر، سىز بىلەن بىز ياشنىپ قالدۇق، ھاراق
ئىچىشنى تاشلاڭ.
— ھەي ئاغىنە، دەردىم بار، شۇڭا ئىچمەن، — دەپتۇ
قوشنىسى.
— نېمە دەردىڭىز بار؟
— ئوغلۇم يۈزۈمنى قىلماي ھاراق ئىچىپ يۈرىدۇ، مەن
شۇنىڭ ئاچچىقىدا ئىچمەن.
ھېلىقى كىشى قوشنىسىنىڭ ئوغلىغا نەسىھەت قىپتۇ:
— بالام، سەن نېمىشقا كىچىك تۇرۇپلا ھاراققا بېرىلىپ
كەتتىڭ؟ بۇ ناچار قىلىقنى تاشلا.
— دەردىم بار، شۇڭا ئىچمەن، — دەپتۇ ئوغلۇ.
— نېمە دەردىڭ بار؟
— دادامنىڭ ساقلىغا ئاق كىردى، ھازىرغىچە ھاراقىتىن
ئۆزىنى تارتمايدۇ، مەن شۇ دەردتە ئىچمەن.

لەشكەر بېشىنىڭ سىرتى مېڭىشى

بىر لەشكەر بېشى لەشكەرلىرى بىلەن يۈرۈشكە چىققاندا
دائىم سەپنىڭ ئاخىرىدا ماڭىدىكەن. ئۇنىڭ دۈشمەنلىرى
مەسخىرە قىلىپ:
— قاراڭلار، بۇ لەشكەر بېشى ئەمەس، پادىچىكەن، خۇددى
پادىچىدەك لەشكەرلىرىنىڭ كەينىدىن ماڭىدىكەن، — دېيىد.
شېپتۇ. لەشكەر بېشى بۇنى ئاڭلاپ سەپنىڭ ئوتتۇرىدا ماڭىد.
دىغان بوپتۇ. دۈشمەنلىرى بۇنىمۇ مەسخىرە قىپتۇ:

— لەشكەر بېشى ئەمەس، قورقۇنچاق ئىكەن، قاراڭلار لەش-
كەرلىرىنىڭ ئارىسىغا كىرىۋالغىنىنى، — دەپتۇ.
لەشكەر بېشى سەپنىڭ ئالدىدا مېڭىپتۇ. ھېلىقىلار بۇندە-
مۇ مەسخىرە قىپتۇ:
— كۆردۈڭلارمۇ بۇ ماختانچاقنى! ئالغان شەھىرىنىڭ تايى-
نى يوق، گىدىيىپ ھەممىنىڭ ئالدىغا چىقىۋاپتۇ.
لەشكەر بېشى دۈشمەنلىرىنىڭ گېپىگە قۇلاق سېلىۋەرسە،
ماڭىدىغان يولنى بىلەلمەي قالدىغانلىقىنى سېزىپتۇ — دە، شۇ-
نڭدىن كېيىن ئۆزىنىڭ خالىغىنىچە ماڭىدىغان بوپتۇ.

تۆگىپ كەتسە، يەنە نېمىنى تاپشۇرسەن

بىر ئادەمنىڭ
ھەميان تېپىۋېلىپ
تاپشۇرمىغانلىقىدىن
خەۋەر تاپقان مىرشەپ
ئۇ كىشىنى چاقىرىپ
سورايتۇ:

— تېپىۋالغان
ھەمياندىكى پۇلنى نې-
مىشقا تاپقان كۈنىلا
تاپشۇرمايسەن؟

— ئۇ كۈنى ئى-
شىم بەك ئالدىراش ئى-
دى، — دەپتۇ پۇل تې-
پىۋالغۇچى كىشى، —
پۇلنى تاپشۇرۇشقا ئۇل-